

RAADSINFORMATIEBRIEF met beantwoording artikel 42 vragen

Van
college van burgemeester en wethouders

Vergadering van
8 april 2025

Kenmerk
Z/25/081408 / D/25/178002

Portefeuillehouder
Jelmer Vierstra

Portefeuille
Energietransitie

Opsteller
Lindeijer, Erwin

Onderwerp
Beantwoording schriftelijke vragen diverse fracties n.a.v. de avond van 3 maart 2025 over windturbines

Beantwoording van de vragen

Vraag 1: De heer Van Giesen gaf een presentatie over zijn eigen onderzoek naar Bisphenol A. Daarin werd de suggestie gewekt dat er enorme hoeveelheden Bisphenol A vrijkomen uit windmolens.

a. Wat zegt de wetenschappelijke literatuur over hoeveel Bisphenol A er uit windmolens vrijkomt?

Antwoord:

Royal HaskoningDHV (RHDHV) heeft eind oktober 2024 het meest recente en uitgebreide onderzoek gedaan naar de risico's van windturbines door bijdragen van Bisphenol-A (BPA). Daarbij zijn alle voor Nederland relevante wetenschappelijk onderzoeken en meetrapporten meegenomen. Uit dit onderzoek blijkt dat uit de meeste coatings op windturbinebladen geen meetbare hoeveelheid PBA komt. Van Giesen benadrukt het effect van erosie van de windturbinebladen die verdergaat dan de coating. Het RIVM stelt dat door dergelijke erosie in een worst-case situatie 2 gram BPA per windturbine per jaar kan vrijkomen. De conclusie van RHDHV is dat de concentratie BPA door een dergelijke emissie uit alleen windturbines zo laag is dat dit niet meetbaar is in bodem en water.

b. En welke effecten zijn daar volgens die literatuur van te verwachten op de volksgezondheid?

Antwoord:

De aanwezigheid van BPA in het grondwater is een optelsom van veel verschillende bronnen, zoals uitloging uit consumentenproducten, coatings van auto's en schepen en bouwmaterialen. De bijdrage van windturbines aan de gemeten concentraties in bijvoorbeeld grondwater blijkt erg klein ten opzichte van andere bronnen van BPA, en waarschijnlijk niet meetbaar. De bijdrage van windturbines aan mogelijke effecten is dan ook naar verwachting zo klein dat die niet te bepalen is.

Vraag 2. De presentatie over zwerfstroom suggereerde een correlatie tussen opwek van duurzame energie (waaronder mogelijk windmolens) en de zwerfstroomproblemen bij de heer Oudenrijn op het melkveebedrijf.

a. Is er iets bekend over hoeveel dit soort problematiek voorkomt?

Antwoord:

In Nederland zijn er zo'n vijf meldingen van zwerfstroom bij boerderijen binnengekomen bij de LTO.

b. En wat kunnen wij als politiek doen met dergelijke problemen?

Antwoord:

Er wordt pas sinds kort wat onderzoek gedaan naar zwerfstromen op boerderijen nabij windturbines in Nederland. Er is nog geen duidelijkheid of zwerfstromen iets met windturbines zelf te maken hebben, of eerder met andere zaken samenhangen, zoals bijvoorbeeld aansluitingen van apparatuur op het elektriciteitsnet of aarding. Wanneer problemen met zwerfstroom bij boeren in de gemeente Woerden voorkomen, raadt de gemeente hen aan zich te melden bij LTO. En mee te werken aan onderzoek om de oorzaken te achterhalen en de problemen op te lossen. Op gezette tijden wordt de verbinding met LTO gezocht omtrent de meldingen die zij krijgen.

Vraag 3. De heer Gommers begon zijn presentatie met een slide over een aankomende crisis in de zorg.

a. Wat is er bekend over de relatie tussen windmolens en de belasting van de zorg?

Antwoord:

Het RIVM heeft hierover aangegeven dat ze geen verband zien tussen windturbines en de belasting van de zorg. Wel dragen omgevingsfactoren 4-6% bij aan de ziektelast in Nederland, met name luchtverontreiniging (Volksgezondheid Toekomst Verkenning RIVM, 2018). Vooral verbranding van fossiele brandstoffen dragen daaraan bij. Hierdoor ontstaan zo'n 11.000 voortijdige sterfgevallen per jaar (website GGD GHOR). De energietransitie – de overschakeling van fossiele brandstoffen naar duurzame bronnen zoals elektriciteit uit zon en wind - levert hierdoor per saldo gezondheidswinst op (RIVM 2021 – 0054 en RIVM 2019 – 0076).

Vraag 4. De heer Gommers wees ons op een onderzoek door Godono waarin een forse toename van slaapstoornissen wordt toegeschreven aan windmolens.

a. Kent het college dit onderzoek?

Antwoord:

Ja. Het onderzoek komt ook voor in het literatuuroverzicht over windturbines en gezondheid wat voor elk kwartaal verschijnt op de website van het RIVM.

b. En wat is de reactie van het college op dit onderzoek?

Antwoord:

Dit was een wetenschappelijke review van 15 studies over de relatie tussen windturbinegeluid en slaapverstoring. In de review oordeelden de onderzoekers dat het 2 goede, 8 slechte en 5 studies van middelmatige kwaliteit betroffen. Bovendien wordt ook slaapstoornissen genoemd in de beschrijving van het probleem (stoornissen zonder relatie met externe geluidsterkte), terwijl alleen slaapverstoring (door geluid van buiten) met omgevingsgeluid te maken kan hebben. De onderzoekers concludeerden dat hun resultaten voorlopig waren en suggereerden dat er mogelijk een relatie kan zijn tussen blootstelling aan windturbines en slaapverstoring/stoornissen. Maar dat er geen conclusies getrokken konden vanwege de magere kwaliteit van het bewijsmateriaal. Het RIVM bevestigt deze wetenschappelijke conclusie en stelt dat de heer Gommers zijn mening te stelling brengt. Het college sluit zich hierbij aan.

Vraag 5. De heer Gommers is kritisch op een onderzoek van NIVEL waarin volgens hem gesteld wordt dat er geen gezondheidseffecten van windmolens zijn.

a. Kent het college dit onderzoek?

Antwoord:

Ja

b. En hoe beoordeelt het college dit onderzoek?

Antwoord:

Het NIVEL stelt op hun eigen website dat zij zich bewust zijn van de beperkingen van dit onderzoek en dat die beperkingen ook in het rapport zelf staan. In lijn met het RIVM onderschrijft het college dat op basis van het NIVEL-onderzoek geen conclusies getrokken kunnen worden over het wel of niet bestaan van gezondheidseffecten als gevolg van de plaatsing van windturbines. De studie had een meer robuuste methodologische basis dan de enkele gevallen waar de beeldvorming over windturbines vaak op was gebaseerd. Er was een zeer uitgebreide analyse gedaan van klachten bij huisartsen van 2012 tot 2022. Daarbij kon de studie geen verband aantonen tussen windturbines en gezondheidsproblemen, maar dat verband kon ook niet wetenschappelijk worden uitgesloten. Dat toont volgens het college aan hoe lastig het is om wetenschappelijk een relatie tussen windturbines en gezondheidsproblemen vast te stellen.

Bijlagen